

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Výboru regionů a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru – Akční plán ke zlepšení přístupu malých a středních podniků k financování

COM(2011) 870 final

(2012/C 351/10)

Zpravodajka: **paní DARMANIN**

Spoluzpravodaj: **pan LANNOO**

Dne 7. prosince 2011 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Výboru regionů a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru – Akční plán ke zlepšení přístupu malých a středních podniků k financování

COM(2011) 870 final.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 30. srpna 2012.

Na 483. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 18. a 19. září 2012 (jednání dne 19. září 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 174 hlasy pro, 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá akční plán EU ke zlepšení přístupu malých a středních podniků k financování za situace, kdy mnoho evropských zemí stojí před nejistým ekonomickým výhledem. EHSV má za to, že hospodářské obnovy Evropy lze dosáhnout pouze tehdy, bude-li politika malých a středních podniků na předních místech programu evropských tvůrců politik. Proto jasně podporuje úsilí evropských institucí o zvýšení odolnosti finančního systému, aby se stal nástrojem, který bude reálně ekonomice k dispozici.

1.2 EHSV konstatuje, že specializované akce nemohou být úspěšné bez jasného zapojení členských států. EHSV je tedy vyzývá, aby prováděly akční plán a zaměřily se na priority strategie Evropa 2020, a tak odblokovaly všechny možné podpůrné mechanismy k financování malých a středních podniků. Členské státy by například měly vytvořit záruční fondy a lépe využívat strukturální fondy pro finanční nástroje.

1.3 EHSV uznává, že úvěry jsou a nadále budou jedním z nejvíce využívaných nástrojů k rozvoji malých a středních podniků. Výbor v této souvislosti plně podporuje opatření v oblasti regulace a finanční opatření zaměřená na opětovné posílení dluhového financování a záručních nástrojů pro růst malých a středních podniků.

1.4 Výbor trvá na tom, že návrhy dohody Basel III musí být v Evropě řádně provedeny prostřednictvím chystané směrnice CRD IV, aby se zamezilo nepříznivým dopadům na financování reálné ekonomiky.

1.5 EHSV vítá návrh Komise posílit v Evropě rizikový kapitál. Pro evropský trh rizikového kapitálu je zásadní, aby získal nový podnět s cílem překonat tržní nedostatky a právní překážky, čímž se segment rizikového kapitálu zatraktivní pro soukromé investory.

1.6 Evropské malé a střední podniky jsou různorodé a heterogenní. Iniciativy ke zlepšení přístupu k financím musí být složeny z úplného portfolia různých a inovativních opatření schopných účinně zachytit tuto různorodou skupinu subjektů při zohlednění jejich zvláštních rysů. Například sociální podniky a svobodná povolání mají právní formy a modely fungování odlišné od „tradičních“ podniků, což ještě více znesnadňuje jejich přístup k financím, protože finanční subjekty tyto formy či modely ne vždy uznávají nebo jim rozumí.

1.7 Také hybridní kapitál, jenž představuje alternativu k půjčce od banky, musí být posílen. Je nutné podporovat vznik nových finančních subjektů, jakož i nových zprostředkovatelů poskytujících jak inovativní finanční řešení, tak poradenství v oblasti podnikání. Příkladem vhodným ke zmínění je hromadné financování, další možností hodnou zvážení by mohlo být participativní bankovníctví.

1.8 EHSV zdůrazňuje, že je třeba, aby skupina EIB v úzké spolupráci s Evropskou komisí hrála prostřednictvím kompletní škály obecných a cílených nástrojů klíčovou roli při investování do malých a středních podniků. Pokud jde o úvěry EIB pro malé a střední podniky, zprostředkovatelé EIB se vyzývají, aby ve spolupráci s organizacemi malých a středních podniků zvýšily své komunikační úsilí zaměřené na propagaci tohoto finančního systému mezi malými a středními podniky.

1.9 EHSV bere na vědomí návrh na zjednodušení a větší transparentnost další generace finančních nástrojů (dluhový finanční nástroj EU a kapitálový finanční nástroj EU) v rámci chystaného víceletého finančního rámce. EHSV tyto návrhy podporuje, protože oba nástroje se vyznačují výrazným pákovým účinkem.

1.10 EHSV vítá rozhodnutí Komise posílit dialog mezi různými zúčastněnými stranami v zájmu sledování vývoje na trhu a vytváření doporučení, jak pro malé a střední podniky zlepšit přístup k financování. EHSV doufá, že bude pravidelně pozván k účasti na finančním fóru malých a středních podniků, aby zde předkládal konkrétní návrhy na zmírnění finančních problémů malých a středních podniků a diskutoval o nich.

1.11 Výbor se domnívá, že by se mělo podporovat zvláštní školení pro podnikatele, jako jsou programy investiční připravenosti.

1.12 EHSV zdůrazňuje, že evropské programy na podporu financování malých a středních podniků, které jsou prováděny prostřednictvím evropských, národních nebo regionálních zprostředkovatelů, musí být pro malé a střední podniky snadněji dostupné. Klíčem k jejich úspěchu jsou transparentní, srozumitelné a stále dostupné na všech úrovních.

2. Návrh Komise

2.1 Akční plán podává přehled hlavních překážek povzbuzení financování pro malé a střední podniky, například:

— přístup k úvěrům,

— přístup k rizikovému kapitálu,

— přístup na kapitálové trhy.

2.2 Dokumenty kromě toho popisují opatření přijatá od roku 2007 do roku 2012 k zajištění toho, aby se financování dostalo k malým a středním podnikům. Jde o:

— program pro konkurenceschopnost a inovace (CIP),

— přidělení prostředků EIB na úvěry pro malé a střední podniky,

— fondy politiky soudržnosti,

— nástroj na sdílení rizik sedmého rámcového programu.

2.3 Komise určila řadu opatření usnadňujících financování malých a středních podniků. Patří mezi ně:

— opatření v oblasti regulace,

— finanční opatření ke zlepšení úvěrování a rizikového kapitálu v rámci celé EU,

— opatření pro vytvoření příznivějšího prostředí pro malé a střední podniky.

3. Obecné poznámky a připomínky

3.1 Evropská centrální banka (ECB) v úzké spolupráci s Evropskou komisí pravidelně zveřejňuje výsledky „Zjišťování ohledně přístupu malých a středních podniků k financování v eurozóně“⁽¹⁾. Podle výsledků posledního zjišťování se mezi říjnem 2011 a březnem 2012 zvýšily potřeby financování malých a středních podniků z vnějších zdrojů. Zároveň výsledky zjišťování ukazují, že se přístup k bankovním úvěrům i nadále zhoršoval, avšak rozdílně v jednotlivých členských státech⁽²⁾. Podniky oznamovaly zhoršování dostupnosti bankovních úvěrů. Výsledky zjišťování navíc ukazují poněkud vyšší míru zamítnutí žádostí o úvěr. Procentní podíl respondentů uvádějících přístup k financím jako svůj hlavní problém se nicméně zásadně nezměnil. Vzhledem k této situaci vyzývá EHSV Komisi, aby zajistila, že bude možné plně využít alternativní způsoby přístupu k financování.

3.2 EHSV zdůrazňuje, že je třeba pečlivě sledovat každé zjišťování, aby bylo možné rychle reagovat navržením konkrétních opatření v oblasti politik. Toto sledování mohou doplňovat informace dostupné na finančním fóru malých a středních podniků, v členských státech a od organizací malých a středních podniků. Sledování by měla provádět Komise se zapojením EHSV a občanské společnosti.

3.3 EHSV podporuje studii, kterou Komise provádí za účelem posouzení definice malých a středních podniků, a zvláště žádá, aby byla konkrétní pozornost věnována mikropodnikům a malým podnikům. Vzhledem k rozmanitosti a velikosti malých a středních podniků⁽³⁾ (namátkou rodinné podniky, svobodná povolání a sociální podniky) připomíná EHSV Komisi, že prioritou musí být těmto podnikům na míru připravená opatření v oblasti finanční podpory. Výbor proto Komisi žádá, aby při přípravě finančních programů na podporu rozvoje těchto podniků vzala v úvahu jejich rozdílné rysy a věnovala zvláštní pozornost mikropodnikům. Je třeba, aby Komise předešla jakékoli diskriminaci, protože neexistuje jeden univerzální přístup k jejich potřebám.

4. Konkrétní poznámky a připomínky k opatřením v oblasti regulace

4.1 Právní předpisy týkající se rizikového kapitálu

4.1.1 EHSV podporuje zavedení harmonizovaného režimu pro přeshraniční operace fondů rizikového kapitálu. Jde o chvályhodný návrh, protože pravděpodobně zmírní tržní nedostatky

⁽¹⁾ Tato série zjišťování proběhla od 29. února do 29. března 2012 a byl do ní zahrnut vzorek 7 511 podniků v eurozóně.

⁽²⁾ Tamtéž, viz konkrétní údaje na stranách 14–15.

⁽³⁾ Úř. věst. C 318, 23.12.2009, s. 22, Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 51.

díky vytvoření „evropského pasu“, jenž unijním fondům rizikového kapitálu umožňuje uvádět výrobky na trh a získávat kapitál v celé Evropě. EHSV ve svém předchozím stanovisku k tématu rizikového kapitálu ⁽⁴⁾ uvedl několik připomínek a žádá Komisi, aby je vzala v úvahu.

4.1.2 EHSV silně podporuje studii o vztahu mezi obezřetnostní regulací a investováním rizikového kapitálu realizovanými bankami a pojišťovacími společnostmi, kterou Komise vypracuje v roce 2012. Studie by měla posoudit, zda tyto nástroje nevytvářejí oligopol velkých mezinárodních bank nebo zda nebude třeba je ve střednědobém či dlouhodobém horizontu změnit.

4.1.3 Vzhledem k tomu, že většina malých a středních podniků jsou malé firmy (méně než 10 zaměstnanců), vyzývá EHSV Komisi, aby věnovala zvláštní pozornost fondům rizikového mikrokapitálu. Tyto fondy investují do podniků, jejichž projekty nejsou dostatečně atraktivní, aby se jimi zabývali tradiční držitelé rizikového kapitálu, ale jsou příliš velké nebo rizikové, aby přitáhly kapitál z tradičních zdrojů úvěrování. Tyto fondy posilují kapitálovou základnu podniku a rozvíjejí obchodní dovednosti podnikatelů pomocí využití instruktážních metod během investičního období ⁽⁵⁾. Výbor vyzývá členské státy, aby navrhly nástroje, jako například konkrétní daňová opatření, jež by mohla podnítit rozvoj těchto fondů, aby se zaplnila finanční mezera.

4.2 Daňové reformy

4.2.1 Vítáme návrhy Komise týkající se daňových reforem pro přeshraniční investice rizikového kapitálu. Výbor vyzývá Komisi a současně i členské státy, aby navrhly jasná opatření, jak zamezit vyhýbání se daňovým povinnostem a daňovým únikům.

4.2.2 Komise by kromě toho, že se věnuje daňovým překážkám přeshraničních transakcí, měla zajistit, že členské státy budou podporovat vlastní daňové reformy pro systémy financování malých a středních podniků.

4.2.3 Měly by se také prozkoumat osvědčené postupy existující v některých členských státech a měly by být rozvinuty po celé EU a šířeny mezi malými a středními podniky ⁽⁶⁾. V řadě zemí již existují balíčky daňových pobídek. Jako příklad by mohla posloužit vlámská část Belgie, kde byla před několika lety zavedena oboustranně výhodná půjčka (win-win loan), s jejíž pomocí mohou jednotlivci půjčit peníze malým a středním podnikům a na oplátku získat snížení daně. Dalším dobrým příkladem je systém, který existuje v Nizozemsku a jmenuje se „půjčka tety Agáty“ (*Tante Agaath lening*) ⁽⁷⁾.

4.2.4 Skutečným přínosem pro rychlý růst malých a středních podniků mohou být také osvobození od daně, jako je francouzský zákon ISF PME ⁽⁸⁾. EHSV je zastáncem takovýchto programů, pokud je osvobození od daně rozumné a nedotkne se příspěvků do dalších stejně důležitých odvětví.

4.3 Pravidla státní podpory

4.3.1 EHSV podporuje plánovaný návrh na modernizaci státní podpory, aby se zjednodušila stávající pravidla státní podpory pro malé a střední podniky. Bere na vědomí, že Komise přezkoumá obecné nařízení o blokových výjimkách a řadu pokynů ke státní podpoře, včetně rizikového kapitálu, s cílem naplnit záměry strategie Evropa 2020. EHSV vybízí ke zlepšení, zjednodušení a ujasnění těchto pravidel. Výbor vyzývá Komisi, aby zajistila, že státní podpora bude využívána pouze v případě selhání trhu.

4.4 Zviditelnění trhů malých a středních podniků a kotované malé a střední podniky

4.4.1 EHSV vítá, že směrnice o trzích finančních nástrojů (MiFID) navrhuje vytvoření homogenního trhu pro růst malých a středních podniků a jeho zatraktivnění pro investory pomocí označení „trh pro růst malých a středních podniků“. EHSV nicméně navrhuje ⁽⁹⁾, aby byla určena konkrétní ustanovení a opatření, jež umožní účinnější a efektivnější zavedení tohoto prvku.

4.5 Zatížení spojené s výkaznictvím pro kotované malé a střední podniky

4.5.1 Výbor vyzývá Komisi a členské státy, aby zjednodušily účetní pravidla a zatížení spojené s výkaznictvím pro kotované malé a střední podniky v Evropě. Výbor bere na vědomí, že Komise předložila návrh směrnice zjednodušující a měnící směrnice o účetnictví a současně i návrh přezkumu směrnice o průhlednosti. EHSV připomíná Komisi, aby přijala jeho dvě stanoviska zveřejněná na začátku roku 2012 ⁽¹⁰⁾, a domnívá se, že je třeba, aby malé a střední podniky uvolnily v zájmu dalšího růstu prostředky k investování do svého podnikání.

4.6 Budoucí provádění dohody Basel III a dopady tohoto provádění na financování malých a středních podniků

4.6.1 Je třeba, aby EU byla i nadále v popředí provádění mezinárodně dohodnutých reforem finančních právních předpisů. EHSV nicméně poznamenává, že různé kapitálové požadavky provádějící dohodu Basel III v EU, jež vstupují v platnost a jsou v současnosti projednávány (CRD IV / nařízení o kapitálových požadavcích), mohou malým a středním podnikům způsobit různé problémy ⁽¹¹⁾.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 191, 29.6.2012, s. 72.

⁽⁵⁾ Viz například Financités: <http://www.financites.fr/>.

⁽⁶⁾ Viz zprávu EBAN Tax Outlook 2010 Executive Summary – <http://www.eban.org/resource-center/publications/eban-publications>.

⁽⁷⁾ Tante Agaath regeling (http://www.tanteagaath.nl/agaath_regeling.htm).

⁽⁸⁾ <http://pme.service-public.fr/actualites/breves/reduction-isf-pour-investissements-pme.html>.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 191, 29.6.2012, s. 80.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 78, Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 84.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 68, 6.3.2012, s. 39.

4.6.2 EHSV podporuje úsilí evropských institucí o zvýšení odolnosti finančního systému, aby se předešlo budoucím krizím. Avšak větší regulaci finančních trhů proto nelze provést na úkor financování malých a středních podniků. EHSV plně podporuje tzv. Karasovu zprávu, kterou Evropský parlament přijal v květnu 2012 a která je dalším krokem správným směrem k uvážlivému a proveditelnému uskutečňování v EU pravidel o kapitálových požadavcích dohody Basel III.

4.6.3 EHSV bere na vědomí, že Komise bude konzultovat Evropský orgán pro bankovnínictví (EBA) do 24 měsíců poté, co nová směrnice (CRD IV) vstoupí v platnost, a že EBA vypracuje zprávu o poskytování úvěrů malým a středním podnikům a fyzickým osobám. Výbor naléhá na Komisi, aby se plně zapojila do přehodnocení váhy rizika tím, že vyjádří svůj postoj ke zprávě, která má být zaslána Radě a Evropskému parlamentu.

4.7 Směrnice o opožděných platbách

4.7.1 Komise předpokládá, že tato směrnice bude provedena do 16. března 2013. EHSV naléhá na členské státy, aby učinily kroky, které zajistí, že malé a střední podniky budou moci z tohoto systému profitovat rychleji. Je také velmi důležité, aby Komise monitorovala včasné provádění této směrnice ve všech členských státech. Komise kromě toho musí velmi pečlivě sledovat způsob, jak členské státy provádějí čl. 4 odst. 5, jenž jim umožňuje prodloužit postup ověřování nad 30 dní, pokud to nebude vůči věřiteli výrazně nespravedlivé. Komise by měla členské státy pečlivě sledovat, aby jim zabránila využívat tento článek k umělému zdržování plateb, zejména proto, že zpoždění plateb veřejnými orgány má významný dopad na peněžní toky a řízení likvidity malých a středních podniků.

4.7.2 EHSV vyzývá evropské instituce, aby šly příkladem a platily svým dodavatelům včas a vyvarovaly se uvalování zbytečné administrativní a finanční zátěže.

4.8 Evropské fondy sociálního podnikání

4.8.1 EHSV vítá návrh Evropské komise na nařízení o evropských fondech sociálního podnikání a připomíná jí, že je třeba, aby zlepšení přístupu k vhodnému kapitálu pro sociální podniky bylo na předních místech programu. EHSV se k této otázce vyjádřil ve stanovisku ⁽¹²⁾, jež bylo zveřejněno začátkem roku 2012. Jednou z výzev je potřeba měřit, jaké sociální účinky a dopady na společnost má podnikání v oblasti portfolií, a podávat o nich zprávy. EHSV doporučuje provést společnou studii na úrovni EU za účelem vytvoření kritérií a ukazatelů k vypořádání se s těmito otázkami. Výbor Komisi připomíná, že tyto fondy mohou být pouze jedním z mnoha velmi potřebných finančních nástrojů, jež je stále třeba vytvořit.

4.8.2 EHSV také vyzývá členské státy, aby zlepšily uznávání různých forem sociálních podniků. Pokud by se jim dostalo většího uznání, snížila by se těmto podnikům riziková váha pro úvěry, které jim jsou poskytovány, což by znamenalo, že by nebyly nadále znevýhodněny ve srovnání s tradičními podniky.

5. Konkrétní poznámky a připomínky k finančním opatřením EU pro malé a střední podniky

5.1 Výbor si je plně vědom, že velmi mnoho malých a středních podniků, zejména těch menších, bude i nadále závislých především na úvěrech, pokud jde o financování z vnějších zdrojů.

5.2 EHSV vítá trvalou úvěrovou činnost EIB zaměřenou na malé a střední podniky jako jeden z hlavních úvěrových nástrojů na úrovni EU a uznává finanční výhody přesouvané na malé a střední podniky za účelem snížení výpůjčních nákladů pomocí těchto zprostředkovaných úvěrů. EHSV vyzývá EIB, aby pokračovala v jejich účinném provádění a pravidelně podávala zprávy o dosažených výsledcích. K dosažení očekávaných výsledků se po zprostředkujících bankách požaduje, aby v úzké spolupráci s organizacemi malých a středních podniků zvýšily své komunikační úsilí o lepší propagaci těchto úvěrů mezi malými a středními podniky.

5.3 Je stejně tak důležité podpořit vznik nových forem zprostředkovatelů, jež v mnoha případech lépe vyhovují různorodosti malých a středních podniků. Cenné jsou zkušenosti z družstevního a bankovního sektoru, protože nabízejí na míru připravenou finanční podporu často spojenou s dalšími podpůrnými službami.

5.4 EHSV vyzývá Komisi, aby v úzké spolupráci se skupinou EIB rozšířila nástroje pro sdílení rizika na investování do vlastního nebo kvazivlastního kapitálu a podporovala emise sdružených podnikových dluhopisů. Pokud jde o trh kvazivlastního kapitálu, EHSV Komisi a skupinu EIB obzvláště vyzývá, aby zkoumaly způsoby, jak zlepšit mezaninové financování, a zabývaly se novými mezaninovými produkty, jako je například záruka za mezaninové půjčky.

5.5 EHSV doporučuje, aby Evropská komise pokračovala spolu s organizacemi malých a středních podniků v podpoře finančních programů EU, aby zajistila větší viditelnost a rychlejší přebírání těchto nástrojů zvláště pro členské státy, jež stále zaostávají. Vzhledem k tomu, že efektivní financování malých a středních podniků lze považovat za jeden z nejdůležitějších nástrojů v Paktu o stabilitě a růstu, měly by se touto otázkou náležitě zabývat národní programy reforem.

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 55.

5.6 Výbor se domnívá, že by se měla věnovat zvláštní pozornost podpoře malých a středních podniků pomocí kapitálových a dluhových nástrojů, jež jsou stanoveny v programu pro konkurenceschopnost podniků s důrazem na malé a střední podniky (COSME) a v programu Horizont 2020. EHSV velmi podporuje zvýšení maximálního limitu, jak určuje nástroj pro úvěrové záruky v programu COSME (150 000 EUR), jak jsme již specifikovali v našem předchozím stanovisku k Programu pro konkurenceschopnost ⁽¹³⁾.

5.7 EHSV zdůrazňuje, že je třeba mít takové právní předpisy v oblasti politiky soudržnosti, které budou zajišťovat plynulé a účinné provádění programů pro malé a střední podniky, protože stávající rámec tomu příliš nenapomáhá. EHSV lituje, že finanční právní předpisy EU jsou v současnosti příliš těžkopádné nebo příliš komplikované, a tak vytvářejí problémy pro národní zprostředkovatele zodpovědné za jejich provádění. Je opravdu zjevné, že je potřeba lépe sledovat využívání finančních nástrojů v rámci politiky soudržnosti ⁽¹⁴⁾.

5.8 Je také důležité přesunout se od financování projektů k udržitelnějším finančním nástrojům, aby se předešlo závislosti na veřejném financování. Komise by měla ve všech fázích životního cyklu malých a středních podniků dodávat pokyny k osvědčeným postupům při spojování a posilování finančních nástrojů z různých zdrojů.

5.9 EHSV bere na vědomí návrh na dlouhodobé usnadnění přístupu malých a středních podniků k financování pomocí nových finančních nástrojů (dluhový finanční nástroj EU a kapitálový finanční nástroj EU) v podobě specializovaných platforem v rámci víceletého finančního rámce. EHSV odhaduje, že finanční nástroje mohou být díky shromáždění prostředků z různých zdrojů katalyzátorem pro investice do zjištěných mezer na trhu, dosáhnout úspor z rozsahu a/nebo minimalizovat riziko neúspěchu v oblasti, v níž by bylo pro jednotlivé členské státy obtížné dosáhnout požadovaného kritického množství. EHSV proto vyzývá Komisi, aby zavedla novou generaci finančních nástrojů na základě zkušeností získaných ze stávajících nástrojů (finanční nástroje programu pro konkurenceschopnost a inovace, finanční nástroj pro sdílení rizik). Je důležité, aby byla v souladu s požadavky trhu a osvědčenými postupy nastolena vhodná pravidla, pokyny a normalizace, a tak se zamezilo překrývání a zjednodušily se postupy provádění v zájmu podpory účinnosti a finanční kázně. EHSV zdůrazňuje, že je nanejvýš důležité provádět dostatečné sledování, výkaznictví, audit a řádnou správu, aby se zajistilo, že prostředky EU jsou využívány k zamýšleným účelům.

6. Konkrétní poznámky a připomínky k opatřením pro vytvoření příznivějšího prostředí pro malé a střední podniky

6.1 Lepší informování malých a středních podniků a komunikace s nimi

6.1.1 EHSV vítá návrh na zlepšení informací pro finanční zprostředkovatele a výzvu bankám a finančním institucím, aby

poskytovaly klientům veškeré nezbytné nástroje, které jim pomohou najít financování. EHSV dále považuje za důležité posílit finanční vzdělávání pro malé a střední podniky. Členské státy jsou důrazně vyzývány, aby se do tohoto úsilí zapojily vytvořením konkrétních programů „investiční připravenosti“ pro malé a střední podniky v úzké spolupráci s jejich organizacemi.

6.1.2 Jedním z hlavních problémů pro velkou část malých a středních podniků je přístup ke zvlášť uzpůsobenému poradenství. EHSV podporuje zásadu a úlohu evropské sítě podniků (Enterprise Europe Network), domnívá se však, že její potenciál by měl být plně využit ⁽¹⁵⁾. EHSV proto doporučuje posílit kapacitu evropské sítě podniků v oblasti finančního poradenství. Zdůrazňuje však, že do této akce musí být úzce zapojeny i organizace malých a středních podniků a že by měla být uzpůsobena tak, aby podtrhla různorodost malých a středních podniků.

6.2 Lepší sledování a shromažďování údajů na trhu s financováním pro malé a střední podniky

6.2.1 Výbor konstatuje, že Komise již na této otázce pracovala (průzkumy přístupu malých a středních podniků k financím a finanční rejstřík pro malé a střední podniky). Vítá návrh Komise těsněji spolupracovat s federacemi bank a shromažďovat doporučení od ostatních institucí (Evropské centrální banky, Evropského orgánu pro bankovníctví). EHSV doporučuje zapojit i organizace a instituce malých a středních podniků na úrovni členských států. EHSV lituje, že akční plán se nezmiňuje o posílení spolupráce s mezinárodními organizacemi, jako je OECD, za účelem vytváření údajů a statistik o přístupu k financování ⁽¹⁶⁾.

6.3 Kvalitativní hodnocení

6.3.1 Pouze kvantitativní ratingové modely se často nehodí k hodnocení malých a středních podniků, protože jsou příliš nepružné. Velice vítáno je využití kvalitativních faktorů spolu s běžnou kvantitativní analýzou. Banky by proto mohly zvážit, že své hodnotící metody pro posuzování úvěrové způsobilosti malých a středních podniků vyváží ponecháním dostatečného prostoru pro tzv. „vztahové bankovníctví“. Také touto otázkou je nutné se zabývat prostřednictvím výměny osvědčených postupů. EHSV lituje, že některé banky od této myšlenky zřejmě ustupují, místo aby ji podporovaly.

6.4 Neformální investoři (tzv. „business angels“) a další finanční subjekty v počáteční fázi

6.4.1 EHSV se například domnívá, že je důležité propojit neformální investory a fondy rizikového kapitálu pro počáteční fázi s fondy rizikového kapitálu pro pozdější fázi, aby se zajistil správně fungující řetězec financí pro inovace. Výbor kromě toho silně povzbuzuje iniciativy na podporu většího dialogu na regionální úrovni mezi neformálními investory, fondy rizikového kapitálu a místními podnikateli.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 125.

⁽¹⁴⁾ Zvláštní zpráva č. 2/2012, Finanční nástroje pro malé a střední podniky spolufinancované Evropským fondem pro regionální rozvoj, zpráva Evropského účetního dvora (<http://eca.europa.eu/portal/pls/portal/docs/1/13766742.PDF>).

⁽¹⁵⁾ Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 51, Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 125.

⁽¹⁶⁾ Viz například „Financing SMEs and Entrepreneurs 2012: an OECD scoreboard“ (http://www.oecd-ilibrary.org/industry-and-services/financing-smes-and-entrepreneurship_9789264166769-en).

6.4.2 Měly by se prozkoumat a zavést inovativní přístupy k financování rizikovým kapitálem. Jedním z těchto přístupů je hromadné financování, při němž do malých a středních podniků investují prostřednictvím internetových platform občané, nikoli banky nebo specialisté prostřednictvím burzovního trhu.

6.4.3 Měly by být posíleny zvláště uzpůsobené formy hybridního kapitálu⁽¹⁷⁾, který obsahuje prvky dotací, vlastního kapitálu a dluhového kapitálu (například úvěry za podíl na zisku), protože jsou pro malé a střední podniky výhodnější během počátečních fází i během jejich životního cyklu.

7. Další doporučení, jak malým a středním podnikům zajistit financování

7.1 Osvědčené postupy v oblasti bankovníctví

7.1.1 Je vhodné zamyslet se nad vytvořením rámce, který by podporoval udělování úvěrů věřitelskými institucemi, které fungují na základě metody sdílení rizik a podílu na zisku, neboť to pro malé a střední podniky může být jistě přínosem. Fenomény, jako je participativní bankovníctví, by měla Komise brát vážně v úvahu. EHSV by uvítal, kdyby Komise připravila zelenou knihu jako základ pro zahájení diskuse o participativním bankovníctví na evropské úrovni. Jednotlivé iniciativy, které přijaly země jako Spojené království, Francie, Německo, Itálie, Lucembursko a Malta, jsou pozitivní, mohou však bránit další integraci odvětví finančních služeb v rámci EU. Jednotlivé nekoordinované iniciativy navíc nemusí přinášet nejúčinnější výsledky, jakých by tento druh finanční podpory mohl dosáhnout. Jedná se například o sdílení rizik, podíl na zisku a sociální přístup k financování. Podpora mikrofinancování s konkrétními investičními politikami odkazujícími na islámské financování by mohla vést rovněž ke vzniku nových podnikatelských činností a zároveň napomoci k boji proti chudobě v některých regionech. V souvislosti s tímto tématem by mělo být vypracováno sdělení Komise, které určí alternativní metody financování, bude se jimi zabývat a podporovat je a zajistí, aby byly tyto metody postaveny na stejnou úroveň s ostatními metodami financování jako běžné způsoby financování.

7.1.2 EHSV bere na vědomí, že Komise analyzovala činnost a výsledky dosažené zprostředkovateli úvěrů i problémy, jimž čelí malé a střední podniky při hledání úvěrů⁽¹⁸⁾. EHSV vyzývá členské státy, aby vytvořily podobný záměr za účelem zlepšení průhlednosti úvěrového procesu. Výbor konstatuje, že čl. 145 odst. 4 směrnice o kapitálových požadavcích (CRD III) a čl. 418 odst. 4 návrhu nařízení o kapitálových požadavcích (CRD IV) obsahují ustanovení, jež umožňují malým a středním podnikům požadovat od bank informace o jejich úvěrovém hodnocení a skóre. Bylo by důležité v plném rozsahu zavést tato ustanovení do praxe.

⁽¹⁷⁾ Viz <http://www.schwabfound.org/pdf/schwabfound/SocialInvestmentManual.pdf>.

⁽¹⁸⁾ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/1186&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>.

7.1.3 Pokud jde o hospodářskou soutěž v bankovním sektoru, EHSV žádá Komisi, aby prozkoumala situaci a dohlédla na to, aby byla dostatečná uvnitř jednotlivých členských států a mezi nimi v oblasti finančních produktů pro malé a střední podniky. Existuje například problém ztráty financování (viz dále). Sazby přečerpání pro malé podniky jsou stále velmi vysoké, přestože úrokové míry ECB na refinancování bank jsou na historicky nejnižší úrovni. Velké podniky mohou využít alternativy (například přímé úvěry), ale malé podniky tyto produkty využít nemohou.

7.1.4 Ztráta financování: V mnoha členských státech banky vybírají od podniků poplatky za splacení půjčky před termínem. Vždy, když je půjčka splacena dříve, než je stanoveno ve smlouvě, si banka účtuje tzv. poplatek „za ztrátu financování“ jako kompenzaci za to, že bude možná muset splacenou částku reinvestovat za nižší úrokovou sazbu, než jakou by získala, kdyby půjčka nebyla splacena předčasně.

7.1.5 Problém ovšem tkví v tom, že tyto poplatky za ztrátu financování jsou často dost vysoké. Tyto poplatky navíc ve smlouvě, která se zmiňuje i o budoucích, zatím neznámých úrokových sazbách, často nejsou velmi jasně vysvětleny. Podniky tak velmi těžko odhadují, jaký bude případný poplatek za ztrátu financování v případě předčasného splacení. V každém případě si není mnoho podniků ani vědomo povinnosti zaplatit poplatek za ztrátu financování.

7.1.6 Je proto zásadní, aby banky o těchto poplatcích poskytovaly jasnější informace ještě před podpisem úvěrové smlouvy. Dále by suma tohoto poplatku měla být omezená a přiměřená.

7.2 Zviditelnění a správa evropských programů pro financování malých a středních podniků

7.2.1 EHSV je pro vytvoření jednotné mnohojazyčné internetové databáze různých finančních zdrojů sjednocující evropských, vnitrostátní a regionální opatření k usnadnění přístupu malých a středních podniků k financování. Výbor vyzývá Komisi, aby rozsáhle šířila praktickou příručku⁽¹⁹⁾, již vypracovala a v níž poskytuje informace o tom, jak získat přístup k 50 miliardám eur veřejných financí ve 27 členských státech.

⁽¹⁹⁾ Final Report, Evaluation of Member State Policies to facilitate Access to Finance for SMEs (Závěrečná zpráva, Hodnocení politik členských států k usnadnění přístupu malých a středních podniků k financím), červen 2012 – http://ec.europa.eu/enterprise/policies/finance/guide-to-funding/indirect-funding/files/evaluation-of-national-financing-programmes-2012_en.pdf.

7.2.2 EHSV má za to, že pokud jde o program Horizont 2020, je klíčem k co největšímu využití inovačního potenciálu malých a středních podniků specializovaný rozpočet ve výši 15 % z celého programu a jednotná řídicí struktura. Co se týče postupu, je nutné zlepšit finanční a administrativní otázky. Například mnoho malých a středních podniků podílejících se na výzkumných projektech financovaných EU stále čelí ve svých zemích obrovským problémům souvisejícím s DPH. Velmi často to je jedna z hlavních překážek pro podniky, které se zapojily hned od začátku. Ve všech členských státech by měly být zavedeny jasné právní předpisy zbavující malé a střední podniky této zátěže. DPH by měla být v projektech financovaných EU za všech okolností návratná.

V Bruselu dne 19. září 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON
